

La moto nacionalista

La principal tasca del congrés del PSC ha de ser la crítica i l'alternativa al nacionalisme

JOAN FERRAN, portaveu adjunt del PSC al Parlament

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 01.06.08

Un vell amic, experimentat per les plagues del franquisme i les tempestes de la transició, em comentava amb sorna: "El nacionalisme és com una motocicleta. Un vehicle inestable que canvia fàcilment de carril i que, quan vol fer soroll, pitja el gas".

Tenint en compte alguns debats precongressuals i els discursos d'alguns líders, alguna cosa hi deu haver de certa en aquesta definició de cafè. Sí, però, poca broma, el nacionalisme existeix amb tot el folklore que vostès vulguin i apel·lant al sentiment. Pretén ordenar les nostres vides mitjançant la seva política, l'hegemonia cultural i els mitjans de comunicació públics. Fa pocs dies vaig llegir --en clau catalana-- el següent: "El primer i principal objectiu de tot mitjà de comunicació públic és la creació i manteniment d'un imaginari nacional amb funcions cohesionadores i coercitives".

Doncs bé, si així van les coses en els temps que corren, crec que la tasca més rellevant del conclave dels socialistes catalans del juliol vinent ha de ser la crítica i l'alternativa al discurs dels nacionalistes. La idea d'un catalanisme social d'arrel federalista --que planteja, com a horitzó polític, la permanència de Catalunya en una Espanya diversa i en l'Europa federal-- ha d'enarborar-se com a bandera davant la fumosa i ambigua proposta del nacionalisme català.

Les diferències entre el catalanisme social i el nacionalisme no només es troben en les propostes programàtiques. Les trobem també en les actituds, les classificacions i els qualificatius. El catalanisme històricament ha tingut un caràcter inclusiu que contrasta amb la pràctica exclouent (nosaltres davant dels altres) del nacionalisme. El primer ha disfrutat sempre exercint d'element integrador davant de l'hàbit segregador del segon de tot aquell que no assumeix la totalitat de la identificació nacional.

El catalanisme fa gala d'un caràcter políticament transversal. Tothom, sense distinció, pot adoptar un determinat nivell de compromís en l'escala que mesura la catalanitat. Josep Piqué ho va fer i Daniel Sirera també. En el cas del nacionalisme, no hi ha gradació a la carta: se n'és o no se n'és.

El catalanisme social es fonamenta en el reconeixement de la diferència però també en un fort desig unitari, comunitari i integrador. I ho fa argumentant que tota expressió cultural arrelada a Catalunya és catalana per definició. El nacionalisme, no.

El catalanisme sedueix, crea catalanistes, fabrica ciutadania... El nacionalisme divideix la societat al classificar-nos a partir de l'autodefinició patriòtica. Avui el rovell de la qüestió radica a determinar si hem de catalogar els individus en funció de sentiments identitaris i creences o en base al pacte cívic, els drets de ciutadania i la cohesió social.

El catalanisme aborda com a tasca un doble repte: la defensa de l'autogovern i la reforma del model d'Estat. ¿Quin és l'horitzó factible del nacionalisme? ¿És tan sols la segregació?

Alguns articulistes, establerts en el submón del sobiranisme ben remunerat, volen fer-nos creure que el camí a seguir passa per la mera construcció d'una consciència nacional amb final feliç. Vana il·lusió, la seva. Els resultats electorals són un excel·lent indicador de la voluntat de la ciutadania, de la Catalunya real. Els índexs de participació en el referèndum, un bon baròmetre. Avui, com ahir, convé recordar que en la gran majoria dels catalans hi coexisteixen dues voluntats, les següents: la de ser respectats com a catalans i la de continuar formant part d'una Espanya diversa.

La moto nacionalista a la qual es referia el meu amic patina. La societat catalana necessita estabilitat i no hipòtesis de futur basades en desitjos romàntics. Obrir processos que no són assumits de forma majoritària per la ciutadania comporta torpedinar la convivència, implica deteriorar el mateix concepte de nació i perjudica, a curt termini, la nostra llengua i la nostra cultura. Ara bé, que ningú s'enganyi, perquè la proposta del catalanisme federalista pugui arribar a bon port necessita una bona receptivitat a la resta d'Espanya. Aquesta receptivitat té nom: respecte per l'Estatut i un finançament just.